

II. LOVENS ANVENDELSESOMRÅDE

HVILKE MYNDIGHEDER OMFATTES AF LOVEN?

5. Forvaltningslovens kapitel 1 indeholder de almindelige regler om lovens anvendelsesområde.

Loven gælder for alle dele af den offentlige forvaltning. Denne afgrænsning svarer til, hvad der er fastsat i offentlighedsloven, og hvad der som udgangspunkt er fastsat om anvendelsesområdet for loven om offentlige myndigheders registre.

Loven omfatter således alle forvaltningsmyndigheder, uanset om de tilhører den statslige eller den kommunale forvaltning, og uanset om der er tale om almindelige forvaltningsmyndigheder, særlige nævn eller råd - f.eks. taksationskommissioner, landvæsensretter og ankenævn - eller særlige forvaltningseenheder - f.eks. ATP og Danmarks Nationalbank. Loven omfatter også myndigheder, hvis virksomhed udelukkende er af rådgivende karakter - som f.eks. retslægerrådet -, samt midlertidige udvalg og kommissioner.

6. Loven omfatter ikke folketinget, folketingets ombudsmand og visse andre myndigheder med tilknytning til folketinget som f.eks. statsrevisionen.

Uden for loven falder endvidere domstolene, også for så vidt angår de sager uden for den egentlige retspleje, der er henlagt til domstolene.

Loven gælder heller ikke for herværende udenlandske myndigheder og internationale organisationer.

7. Uden for loven falder endvidere som hovedregel også institutioner, foreninger og selskaber, der er organiseret på privatretligt grundlag. Det gælder, uanset om den virksomhed, der udøves, ganske kan sidestilles med den, der sædvanligvis udøves af forvaltningsmyndigheder. Ved fastlæggelsen af, hvilke myndigheder og institutioner der skal henregnes til »den offentlige forvaltning«, skal der lægges vægt på en bedømmelse af institutionernes organisatoriske placering, og kun i tilfælde, hvor denne kan give anledning til tvivl, tillige på, hvilke funktioner institutionen udøver.

Således kan institutioner, der er oprettet på privatretligt grundlag, som f.eks. selvejende institutioner og foreninger, kun henregnes til »den offentlige forvaltning« og dermed være omfattet umiddelbart af loven, såfremt de udøver offentlig virksomhed af mere omfattende karakter og derved er undergivet intensiv offentlig regulering, tilsyn og kontrol. Som eksempel herpå kan nævnes de selvejende institutioner, der udfører opgaver efter bistandsloven i henhold til standardoverenskomster med kommuner og amtskommuner.

8. Kommunale fællesskaber, der betegner sig interessentskaber, andelskaber o.lign. privatretlige betegnelser, og som skal godkendes efter § 60 i den kommunale styrelseslov, vil umiddelbart være omfattet af loven. Det gælder derimod ikke fælleskommunale virksomheder som f.eks. Kommunedata og Kommunekemi.

9. Institutioner, der i øvrigt er organiseret i selskabsform, f.eks. aktieselskaber og interessentskaber, falder uden for loven, medmindre de inddrages i medfør af lovens § 1, stk. 2.

Efter denne bestemmelse kan vedkommende minister ved bekendtgørelse beslutte, at loven helt eller delvis skal gælde for nærmere angivne virksomheder og institutioner. Dette gælder dog kun, såfremt udgifterne ved disses virksomhed overvejende dækkes af statslige eller kommunale midler, eller i det omfang de ved lov har fået tillagt beføjelse til at træffe afgørelse på statens eller en kommunes vegne.

HVILKE SAGER OMFATTES AF LOVEN?

10. Loven gælder som hovedregel kun for behandlingen af sager, hvori der er eller vil blive truffet

afgørelse af en forvaltningsmyndighed.

Lovens regler om tavshedspligt gælder dog for al forvaltningsvirksomhed.

Med udtrykket »truffet afgørelse« sigtes til udfærdigelse af retsakter (forvaltningsakter), d.v.s. udtalelser, der går ud på at fastsætte, hvad der er eller skal være ret i et foreliggende tilfælde.

Uden for lovens anvendelsesområde falder således den administrative sagsbehandling, der har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed, såsom patient- og anden klientbehandling, pasning og pleje, undervisning og rådgivning. Denne virksomhed tager netop ikke sigte på at træffe retligt bindende afgørelser i forhold til de implicerede enkeltpersoner.

Det følger endvidere af bestemmelsens formulering »truffet afgørelse«, at loven kun omfatter sagsbehandlingen i forbindelse med udfærdigelsen af offentligretlige retsakter i modsætning til indgåelse af kontraktsforhold eller andre privatretlige dispositioner. Ansættelser, forfremmelser og afskedigelser er dog omfattet af lovens afgørelsesbegreb også med hensyn til andre end tjenestemænd.

Lovens bestemmelser om inhabilitet gælder dog også for behandlingen af sager om privatretlige dispositioner.

Forvaltningslovens centrale anvendelsesområde er således den administrative sagsbehandling i forbindelse med udfærdigelsen af konkrete forvaltningsakter. Loven omfatter også udfærdigelse af generelle retsforskrifter som f.eks. love, anordninger, cirkulærer og visse planer. Visse af lovens bestemmelser finder dog efter deres ordlyd kun anvendelse på udfærdigelsen af konkrete forvaltningsakter. Efter § 9, stk. 1, § 19, stk. 1, § 21, stk. 1, § 22, og § 23, stk. 1, gælder f.eks. reglerne om aktindsigt, partshøring og om begrundelse kun for PARTER i en forvaltningssag. Sager om gennemførelse af generelle forskrifter eller foranstaltninger af almindelig karakter er således ikke omfattet af disse bestemmelser. Konkrete tjenestebefalinger og andre tjenstlige beslutninger, der alene vedrører underordnede myndigheder eller ansatte, falder endvidere uden for disse bestemmelser. Det gælder dog ikke afgørelser om pålæg af disciplinærsanktioner efter tjenestemandsløven.

En myndigheds indstilling eller udtalelse til en anden forvaltningsmyndighed til brug for en sags afgørelse er ikke en »afgørelse« i lovens forstand. Som eksempel kan nævnes, at de kommunale socialforvaltningers forberedelse af sager for revaliderings- og pensionsnævnene, herunder selve indstillingen, ikke er omfattet af de bestemmelser i loven, der kun gælder for afgørelsessager.

Det forhold at et høringssvar er bindende for den hørende myndighed er i den forbindelse uden betydning.

En myndigheds processuelle beslutninger, f.eks. en beslutning om, at en sag skal tages under behandling, eller at en sag skal oversendes til en anden myndighed med henblik på, at denne træffer afgørelse, er ligeledes ikke afgørelser i lovens forstand.

11. Bestemmelserne i lovens kapitel 8 om tavshedspligt og videregivelse af oplysninger til en anden forvaltningsmyndighed gælder for al virksomhed, der udøves inden for den offentlige forvaltning.

Vedkommende minister kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte regler om, at loven helt eller delvis skal gælde for anden forvaltningsvirksomhed end behandlingen af sager, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse.